

GLAZBENI DOGAĐAJI

NEKA JESENSKA GLAZBENA ZBIVANJA U ZAGREBU

Raznolika paleta jesenskih glazbenih zbivanja u Zagrebu 1990. bila je osmišljena odabirom vrijednih koncerata koji su pred nazočnim auditorijem bili prezentirani kako u koncertnim dvoranama, tako i u sakralnim zdanjima. U golemom opusu zbivanja, uz glazbene spektakle te koncerte klasične forme, bilo je i takovih koji svojom posebnom osmišljenošću predstavljaju rijetkost. Spomenut ću samo neke od njih.

22. IX. u crkvi sv. Martina čuli smo glazbeno—duhovni recital koncertno profiliran "Znate li gdje je sreća" u kome su nastupili prof. Miloš Lalošević—orgulje, Ivan Džaja—vokalni solist i voditelj o. Vinko Kraljević. Na programu je uz biblijski tekst i duhovnu šansonu izvedena klasična glazba domaćih i evropskih majstora.

U okviru programa priredaba TJEDAN BANA JELAČIĆA 19. X. je u dvorani Hrvatskog glazbenog zavoda nastupio zagrebački pijanist i prof. Muzičke akademije Vladimir Krpan s maestralnom interpretacijom najljepših stranica hrvatske glasovirske glazbe XVIII. i XIX. stoljeća.

20. X. je u koncertnoj dvorani "Vatroslav Lisinski" izveden oratorij *Faustovo prokletstvo* H. Berlioz a uz sudjelovanje golemog ansambla (Radio zbor slovenske TV — Ljubljana, Radio zbor HTV — Zagreb, dječji zbor "Zlatna nota" — Zagreb, solisti i Zagrebački simfoničari muzičke proizvodnje HTV) pod ravnanjem Pavla Dešpalja. Izvedba Oratorija je s ovacijama pozdravljena na reprizi u Ljubljani.

22. X. u Hrvatskom narodnom kazalištu bili smo nazočni spektakularnoj izvedbi baleta *Gizelle*, svjetovno—sakralnog sadržaja uz glazbu A. Adama. U naslovnoj ulozi nastupila je glasovita zagrebačka primabalerina Ljiljana Gvozdenović.

Tijekom dugogodišnje djelatnosti zagrebački Klub prujatelja glazbe svjetske akademije umjetnosti svojom permanentnom prisutnošću u kulturnim zbivanjima Zagreba ostvaruje hvale vrijedne uspjehe kako osmišljenošću prezentiranja vrhunskih koncerata, tako i drugim mnogoznačnim aktivnostima u kulturi i umjetnosti. U jesenskim koncertnim zbivanjima, voditelj Kluba prof. Siniša Hrestak prezentirao nam je spektar vrijednih koncerata u dvorani Hrvatskoga glazbenog zavoda (briljantnu interpretaciju mlade pijanistice Elizabete Mazur iz Beča sa djelima F. Chopina; 26. X., u suradnji s Austrijskim kulturnim institutom; večer klavirskih sonata Mozarta, Beethovena, Prokofjeva i Liszta; 8. XI., u interpretaciji mladoga i perspektivnog zagrebačkog pijaniste Ante Milića; nastup švicarske pijanistice Mirelle Radeliović i flautistice Caterine Corvini, 23. XI., etc.) te u Bazilici Srca Isusova 15. XI. koncert poznate beogradske violinistice i prof. Fakulteta muzičke umjetnosti Tatjane Olujic i zagrebačkog orguljaša Miloša Laloševića.

Glazbeni amateri zagrebačke regije nastupali su 27. X. u dvorani Hrvatskoga glazbenog zavoda na jubileju "20. resnička polja" —vokalno-instrumentalnoj reviji uz izložbu keramike Maje Kovačić. Na reviji su nastupili zagrebački Zborski studio

"BIM+BAM+BOM" (dirigent prof. Paula Fabinger), Tamburaški ansambl "MI" iz Hrvatskog Leskovca (voditelj prof. Božo Galli uz duhovnu asistenciju vlč. Anđelka Kačunka) i zagrebački vokalni ansambl "Eho" (dirigent prof. Nevenka Raguž).

8. XI. u crkvi sv. Katarine čuli smo prekrasnu izvedbu Vivaldieve *Glorie* u interpretaciji zagrebačkog ansambla za duhovnu glazbu *Pro musica sacra* (dirigent Imakulata Malinka) kao osebujni glazbeni doživljaj koji se ne zaboravlja.

Miloš LALOŠEVIĆ

STARI INSTRUMENTI IZ DOBA USKOKA

Prođoh lijepim i živopisnim Žumberkom, zadržavši se u nekim mjestima i zaseocima. Skupljajući popijevke koje pamte još samo stari ljudi, uočila sam da stanovništvo ovoga kraja pripada raznim etničkim skupinama. Razlikuju se po porijeklu, govoru, tradicijskoj kulturi i vjeri. Među njima postoje različiti međusobni nazivi kao: za starosjedioce Šokci ili Hrvati, za doseljenike Vlasi. Postoje i drugi nazivi kao: stanovništvo u istočnom dijelu Žumberka nazivaju "maslarima", u središnjem "zobenarima", a u zapadnom "fužinarima".

Svuda gdje sam zapisivala popijevke raspitivala sam se kod tog starog svijeta i o glazbenim instrumentima. Doznala sam slijedeće:

U Sošicama mi dobar pjevač Marko Tarač, star 68 godina, nabrojio instrumente koje on pamti: *gusle pajalice* ili *usna harmonika* na slova, a, b, c, h. Kakvo značenje imaju ta slova, upitah ga. Drži da se u tim glazbenim razmacima moglo svirati na njima. Drugi instrument kojeg pamti je *frula*. Ona se pravila od javorovog drveta u obliku cijevi. U njenom gornjem otvoru je ugrađen pisak, a duž cijevi izbušene rupice pomoću kojih se dobivala visina tona. Kasnije se sviralo na *violinama* (prva i druga) i "bajsu" (*bas*). Violinu je Marko svirao, naučivši od oca. Na kraju spomenuo je instrumente *mješnice* i *pištac* koje on ne pamti, ali mu je djed o njima pričao. Ti su instrumenti zaboravljeni i nestali u Žumberku.

U Krašiću bilježila sam popijevke što mi ih je pjevala *Barica Šimecki*, rođena u Krašiću, stara 83 godine. Okretna svježeg sjećanja i pamćenja. Upitah na kraju i nju za instrumente kojih se sjeća. Odgovori mi: Pamti *gusle* (violine) i *bajs*. Kasnije se na zabavama sviralo uz tambure: *bisernicu*, *bugariju*, *bajs* itd.

Prođoh D. Pribić i Pribić Crkveni. Oduševljena ljepotom prirode i bregova s lakoćom sam pješačila penjući se njima.

Gdje god stupih u razgovor o glazbalima uvijek isti odgovor. Pomalo razočarana krenuh iz Metlike do Kašta sa šumarom koji me poveze svojim automobilom. Šumski put kojim jedva vozilo prolazi, na kojega šume steru debelu hladovinu. Pitam šumara na kojim instrumentima sviraju u ovom kraju. "Ja sam Slovenac, i mogu vam reći da na zabavama i svadbama glavni instrument je harmonika". Što bi taj 45-godišnjak iz Metlike drugo i odgovorio.

Zahvalivši se u Kaštu šumaru prošetah mjestancem. Trgovina, crkva, župni dvor i manji broj kuća što se nizahu duž ceste. Stanovnika malo. Žumberak je napušten kraj. Priličan broj tih ljudi je otišao u Ameriku, a mlađi svijet i danas traži kruh u Karlovcu, Metliki, Zagrebu i ostalim većim mjestima. U Kaštu mi

VIJESTI IZ INOZEMSTVA

IV. SVJETSKI KONGRES "MAESTRI DI CAPPELA"

Počasni predsjedatelj: S. E. Rev. ma. Mons. *Virgilio Noé* nadbiskup *Voncarie*, koadjutor kardinala nadbiskupa sv. Petra u Vatikanu.

Teme: 1. Zborovi-gosti iz cijelog svijeta u Rimu.-Iskustava i vrednovanje;
2. Glazbena i pastoralno-liturgijska razmišljanja o pjevanom misnom slavlju;
3. Značenje i varijabilnost izvođenja responzorijalnog pjevanja.

Referenti iz Njemačke: Prof. dr. *Bretschneider* - predsjednik ACV Njemačke; Udo *Hildenbrand* - predsjednik ACV nadbiskupije Freiburg.

Kongres se održava u Rimu od 9-13. veljače 1991.

Adresa: *Papinski Institut "Augustinianum"*, Via del Sant' Uffizio nr. 25, 00193 Roma, Italija.

V. MEĐUNARODNI SUSRET ZBOROVA U PRAGU

U veljači 1991. održat će se u Pragu V. međunarodni susret zborova. Na spomenutom festivalu susreću se zborovi iz svih europskih zemalja, a zastupljeni su muški, ženski i mješoviti zborovi.

Za daljnje obavijesti obratiti se na: *FEA Organizzazioni a festivalova kancelar*, postovni prihradka 534, CS — 111 21 Praha 1.

III. FESTIVAL "ORGEL PLUS IN BOTTROP"

U okvirima III. festivala "Orgel plus in Bottrop" održat će se od 13-16. siječnja 1991. na velikim orguljama crkve Srca Isusova u Bottropu tečaj za orguljsku glazbu Wolfganga Amadeusa Mozarta i njegovih suvremenika. Tečaj počinje koncertom u nedjelju 13. siječnja u 16 sati, a završava također koncertom sudionika tečaja 16. siječnja u 20 sati. Tečaj vodi prof. *Hans Haselböck* (Beč). Prijave i informacije kod dr. *Gerd-Heinz Stevens*, Christophstr. 7, 7000 Stuttgart.

Mirja TABAK

rekoše za *Janka Krajačić*, starog 83 godine. On bi se mogao sjećati starih instrumenata. Raspitujući gdje stanuje, rekoše mi: u staračkom domu u Zagrebu. Vrativši se u Zagreb pronađoh ga.

Starac *Janko Krajačić* iz *Kašta pamti: pištac*, a zovu ga i *zvižda*. Pravi se od bazge dok je svjež. Oguli se kora, te pomoću željezne žice izvadi srčika. Tako se dobije cijev. Na gornji otvor utakne se pisak od ljeskovine. Od piska na određenim razmacima probuše se otvori za prebiranje zvukova. Tih otvora može biti pet ili manje ili više, ovisno o dužini cijevi. Na pištac su svirali pastiri, tjerajući stada na pašu.

Kad se našoh u staračkom domu upozori me starac *Janko Krajačić* na još starijeg *Žumberčanina* iz *Badovinaca*. Ime mu je *Janko Badovinac*, star 86 godina. Svježeg je sjećanja. Vrlo dobro se prisjeća da mu je djed pričao o porijeklu. "Nemojte zaboraviti da su naši preci iz Senja, a vjerovatno su donijeli ovamo *mješnice* ili *diple*, govorio je naš djed. Pravili su ih od ovčje kože, skinuvši vunu do gola, tako da bijaše glatka. Otvori nogu su stegnuti, a u otvor vrata utaknuta je svirala od bazge. Pisak je bio od ljeskovine, a duž svirale su razmještene rupice po ovom rasporedu: od piska prva rupica je udaljena jedan col (palac po širini), objašnjava mi starac *Janko*. Ostale rupice su u istim razmacima. Stiskanjem mijeha i prebiranjem prstima po rupicama sviralo se. "Ja ih ne pamtim, što znači da su nestale prije mog vremena. Djed nam je pripovjedao da se igralo kolo uz zvuke tog instrumenta". Drži da su *mješnice* senjski instrumenat.

Zahvalivši se starcu, krenuh. Slika *Badovinaca* još mi je u sjećanju. Bregovi i tanak mjesečev srp kiti mračni svod. Svjež jutro što na lišću plaču suzom rose i podnevno sunce koje zlatne niti upreda u zlatnu pređu. Crkvice sv. *Nikole* stisnula se među brežuljcima, nepokošenim livadama i okopanim vinogradima. Dimi samo iz dimnjaka kuće mojih domaćina, a stare suhonjave ruke domaćice domeću po komad drva u peć, zagrijavajući tako sobu. Usput se u kuhinji priprema večera na *žumberački* način. Tek ponekad navrati ovamo bivši vlasnik ili potomak, da obiđe trošan i stari domaći prag. Oduvao ih je grad bez obzira na kompliciranost modernog života. Zar im ne bi trebale biti pisane u duši riječi kako da budu sretni? Nekad su tu sreću instinktivno osjećali njihovi preci, kad proljeća cvjetahu u njima.

Zdenka MILETIĆ

RUKOPISI za broj 1 1991. primaju se u Uredništvu do 31. siječnja 1991.